

Literatuur

Psychologie | Rijksuniversiteit Groningen

2026 - 2027

RGPS-662-308 | €16,95

Tentamengericht | Overzichtelijke structuur

Sinds 1994 | Beoordeeld met een 8,2

| Slim
Academy

1 maand lang *gratis* samenvattingen ontvangen?

Maak het studeren makkelijker, nu de 1ste maand gratis bij het afsluiten van een jaarabonnement!

De voordelen:

- Beschikbaar op papier en/of digitaal.
- **Goedkoper** dan het bestellen van pakketten of losse producten.
- Voeg **oefenvragen en flashcards** toe voor de goedkoopste prijs.
- Altijd en overal leren met de onze app.
- De **meest complete studiehulp** als eerst beschikbaar voor abonnees!
- Je hoeft je het hele jaar geen zorgen te maken over je materialen.

Hoe werkt het:

- 🌐 Ga naar www.SlimAcademy.nl
- 🔍 Zoek jouw studie in ons keuzemenu
- ⊕ Voeg het abonnement toe aan je winkel mandje
- 🏷️ Voer de code '**SLIMSTART**' in om de eerste maand gratis te krijgen

Slim
Academy

Welkom bij Slim Academy!

Voor je ligt de **literatuur samenvatting** van het vak klinische psychologie, dat je volgt in blok 1 van het tweede jaar van de bachelor Psychologie aan de Rijksuniversiteit van Groningen. In dit vak leer je een groot deel van de stoornissen binnen de klinische psychologie. Je leert zowel hoe de stoornissen in elkaar zitten als hoe je ze kan diagnosticeren.

Met Slim Academy willen we jou helpen slimmer te studeren. Dat doen we door de kern van de leerstof helder samen te vatten, complexe onderwerpen te versimpelen en je de juiste hulpmiddelen te geven om actief te oefenen. Voor een optimale voorbereiding op je tentamen raden we je aan gebruik te maken van ons volledige aanbod. Voor dit vak zijn de onderstaande producten beschikbaar.

Product	Inhoud	Content	Versies
Samenvatting Literatuur	De belangrijkste begrippen en theorieën met een heldere uitleg die is voorzien van voorbeelden over alle opgegeven tentamenstof.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Samenvatting Hoorcolleges	Een overzicht van de belangrijkste punten die tijdens de hoorcolleges zijn behandeld, zodat je niets mist van de stof die aan bod is gekomen.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Oefenvragen	Interactief oefenen in de leeromgeving. Zo kun je nagaan of je de stof volledig beheerst en weet je beter wat je kunt verwachten op het tentamen.	• 7 sets; • 250+ vragen	✓ App
Flashcards	Kaarten die je helpen om definities, schema's en kernbegrippen snel te herhalen, zodat je op een actieve manier leert en de stof sneller en beter onthoudt.	• 7 sets; • 150+ kaarten	✓ App

Contact

Heb je vragen over ons aanbod, de levering van je samenvattingen of iets anders? Neem gerust contact met ons op via **06 81 60 19 60** of stuur een e-mail naar **klantenservice@slimacademy.nl**.

Feedback geven

Kan je ons vertellen wat er mis is met de geselecteerde tekst?

Verstuur feedback

Fout gevonden?

Geef het door en wij zorgen dat de samenvatting snel wordt bijgewerkt!

Hoe werkt het?

- Selecteer de tekst
- Klik op het vlaggetje
- Verstuur je feedback

Deze samenvatting is alleen voor persoonlijk gebruik en mag niet worden gekopieerd of verspreid. De tekst is opgesteld naar eigen inzicht van de auteur en bedoeld als ondersteuning bij het studeren. Raadpleeg altijd de originele bronnen.

Digitale en papieren updates

Aan het begin van het blok is nog niet alle vakinformatie beschikbaar, daarom vullen wij de samenvatting zo snel mogelijk aan zodra onze auteurs de nieuwe lesstof hebben ontvangen. Zo blijft de inhoud actueel, betrouwbaar en van hoge kwaliteit. Je hoeft dus niet te wachten tot het einde van het blok: vanaf **1 september 2026** is de volledige samenvatting **digitaal** beschikbaar in de app.

Later in het blok verzenden we de **papieren samenvatting**. Deze wordt op **6 oktober 2026** verstuurd en bevat **week 1 t/m 7**. In het onderstaande overzicht zie je welke stof is opgenomen.

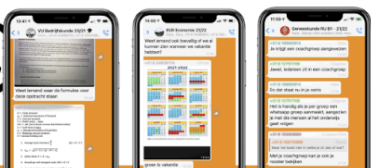
De verplichte literatuur komt uit het boek

- Davey, G. (2023) Psychopathology: Research, Assessment and Treatment in Clinical Psychology - 3rd Edition. Custom for University of Groningen. Wiley & Sons Ltd. ISBN: 9781394235834;
- Capita Selecta in Clinical Psychology (2025) - 3rd edition, Compiled by N.C. Jonker and M. aan het Rot, University of Groningen. Pearson Education Limited. ISBN: 9781800068766.

Stof	
Week 1	Hoofdstuk 1 en 3: Inleiding en onderzoek in de klinische psychologie
Week 2	Hoofdstuk 2 en 4: Diagnostiek en behandeling
Week 3	Hoofdstuk 5 en 8: Angststoornissen en verslaving
Week 4	Hoofdstuk 6 en 7: Stemmingsstoornissen en psychotische stoornissen
Week 5	Hoofdstuk 2, 3, 4 en 5: Stress en ziekte
Week 6	Geen literatuur (gastspreker)
Week 7	Hoofdstuk 1: Criminaliteit

JOIN DE WHATSAPP GROEP

- ✓ Chat met jouw mede-studenten
- ✓ Stel al jouw (studie)vragen aan onze studie-experts
- ✓ Krijg extra oefenvragen om jouw kennis te testen
- ✓ Krijg gratis voorbeeldsamenvattingen

We wensen je veel succes met studeren en het behalen van je tentamens!

Team Slim Academy

Inhoudsopgave

Welkom bij Slim Academy!	1
Digitale en papieren updates	2
Inhoudsopgave	3
Week 1: Inleiding en onderzoek in de klinische psychologie	4
Hoofdstuk 1: Definities, verklaringen en stigmatisering	4
Hoofdstuk 3: Onderzoek binnen de klinische psychologie	11
Week 2: Diagnostiek en behandeling	19
Hoofdstuk 2: Klinische beoordeling	19
Hoofdstuk 4: Behandelingen	28
Week 3: Angststoornissen en verslaving	35
Hoofdstuk 5: Angst en psychopathologie	35
Hoofdstuk 8: Drugsmisbruik en verslaving	47
Week 4: Stemningsstoornissen en psychotische stoornissen	54
Hoofdstuk 6: Stemming en psychopathologie	54
Hoofdstuk 7: Psychose en psychopathologie	63
Week 5: Stress en ziekte	70
Hoofdstuk 3: Ziekte en het perspectief van de patiënt	70
Hoofdstuk 4: Ziekte en het perspectief van familie en verzorgers	78
Hoofdstuk 5: Kwaliteit van leven	83
Hoofdstuk 2: Interpretatie van en reactie op symptomen	88
Week 7: Criminaliteit	96
Hoofdstuk 1: Criminaliteit	96
Overzicht stoornissen	104

Week 1: Inleiding en onderzoek in de klinische psychologie

Hoofdstuk 1: Definities, verklaringen en stigmatisering

Introductie

Dit hoofdstuk bespreekt hoofdstuk 1 uit het Davey boek. In dit hoofdstuk van de samenvatting wordt een introductie gegeven van de klinische psychologie en komen verschillende verklarende modellen aan bod.

Definities

Wanneer mensen afwijken van de verwachte norm of wanneer iemands gedrag of gedachten irrationeel of schadelijk zijn, worden ze vaak als abnormaal beschouwd. **Psychopathologie** is het veld binnen de psychologie dat zich bezighoudt met afwijkingen van normaal dagelijks psychisch functioneren, oftewel abnormaal gedrag. Het onderzoek naar psychopathologie en de behandeling van psychopathologie staat bekend als de **klinische psychologie**. Dat iemands gedrag afwijkt van de sociale norm betekent niet per se dat diegene een mentale stoornis heeft. Veel vormen van psychopathologie zijn namelijk extreme uitingen van normaal gedrag. Een belangrijk kenmerk van psychopathologie is dat het iemands dagelijks leven negatief beïnvloedt.

Vroege ideeën

Door de jaren heen zijn er verschillende visies geweest over wat nu precies abnormaal gedrag veroorzaakt. Psychopathologische aandoeningen uiteten zich vaak in veranderingen in persoonlijkheid en gedrag, waardoor men vroeger vaak dacht dat mensen bezeten waren door kwade geesten en demonen. Deze verklaring staat bekend als **demonologie**. Behandelingen bestonden meestal uit pijnlijke martelingen en ceremonies om de kwade geesten uit het lichaam te verjagen. Logischerwijs leidde dit meestal tot een verergering van de klachten. Tot de 18e eeuw werd veel 'gestoord' gedrag toegeschreven aan hekserij en demonische bezetenheid. Personen die ervan beschuldigd werden, werden vaak veroordeeld. Alleen in Engeland was er een opvallende sympathie voor slachtoffers van demonische bezetenheid. Ze werden door de wet beschermd, wat een soort voorloper was van de ontoerekeningsvatbaarheid zoals wij die nu kennen. Tegenwoordig vindt men dergelijke volksgeloven alleen nog in bepaalde ontwikkelingslanden.

Het medisch model

In de 19e eeuw werd het duidelijk dat abnormaal gedrag biologische oorzaken had en vaak ontstond na een beroerte of infectie. Syfilis was een veel voorkomende seksueel overdraagbare aandoening, die in een laat stadium veranderingen in persoonlijkheid, dementie en verlamming tot gevolg heeft. Deze hersenziekte heet *general paresis*. Men concludeerde dat psychische ziektes misschien een medische oorzaak hebben in plaats van demonische bezetenheid. Deze redenering stond bekend als de **somatogene hypothese**.

Bij het **medisch model** gaat men ervan uit dat psychopathologische aandoeningen een biologische oorzaak hebben en met medicatie en chirurgische ingrepen te behandelen zijn. Uit het medische model is de **psychiatrie** ontstaan. Hoewel enkele aandoeningen een biologische verklaring hebben, is dit echter niet altijd het geval. Het medisch model, waarbinnen psychische aandoeningen worden gezien als disfuncties, heeft dan ook enkele grote tekortkomingen:

- Het medisch model impliceert dat psychopathologie wordt veroorzaakt door iets wat niet naar behoren werkt, zoals een hormonale disbalans, hersendisfunctie of onderontwikkeling. Er is alleenniet altijd sprake van een beschadigd systeem. In veel gevallen gaat het bij psychopathologie om een extreme vorm van abnormaal gedrag;
- Gezonde mensen met normale leerprocessen kunnen ook bizar gedrag ontwikkelen. In veel gevallen is het zo dat mensen geen abnormale manier van leren hebben, maar met een normaal leerproces disfunctioneel gedrag aanleren;
- Het medisch model probeert alle complexe psychologische en emotionele aspecten van psychopathologie terug te brengen op simpele biologische verklaringen, terwijl dit lang niet altijd alles verklaart (**biologisch reductionisme**).

Het medisch model heeft een grote invloed op de manier waarop er naar patiënten wordt gekeken. Psychische patiënten worden vaak gestigmatiseerd en als tweederangsburgers gezien. Niet alleen het medisch model is hiervoor verantwoordelijk; ook de media draagt eraan bij dat mensen met schizofrenie, depressie en alcoholisme als een gevaar worden gezien.

De ontwikkeling van zorgvoorziening

In de 18e eeuw werden mensen met een psychopathologische aandoening vaak verzorgd door familie of ze werden naar een *asylum*, ofwel een gesticht, gestuurd. De situatie in deze gestichten was vaak erg wreed en onmenselijk.

Philippe Pinel begon in de Bicêtre Hospital in Parijs met meer humane behandelingen door kettingen en boeien te verwijderen en patiënten als zieke mensen te behandelen in plaats van als dieren. Hij droeg bij aan het invoeren van een **morele behandeling**, die zich richtte op het begrijpen van de patiënten, morele verantwoordelijkheid en bezigheidstherapie.

Helaas knapten veel patiënten niet op en sommigen ontwikkelden zelfs het *social breakdown syndrome*. Dit syndroom bestaat uit symptomen van agressiviteit, uitdagend gedrag en een desinteresse in persoonlijke hygiëne en welzijn.

Vervolgens werd er **milieutherapie** toegepast, wat zich richt op de zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, en productiviteit van de patiënten. Patiënten die op deze manier werden aangepakt, hadden minder kans om terug te vallen in hun symptomen.

Na de milieutherapie werd de **token economy** ingevoerd, wat gebaseerd is op operante conditionering. Hierbij werden patiënten beloond met gewilde voorwerpen, zoals chocolade, wanneer ze goed gedrag vertoonden.

Er is tegenwoordig geen sprake meer van langdurige opname en door verschillende preventieprogramma's en maatschappelijke steun kunnen mensen met psychopathologische symptomen weer makkelijker en sneller worden opgenomen in de maatschappij. Langdurige ziekenhuisopname werd vervangen door vroegtijdige interventie en ondersteunende zorg in de gemeenschap. Ook door de komst van psychofarmacologie werd het voor mensen met een psychiatrische aandoening makkelijker om zelfstandig te leven in de maatschappij.

Wat is psychopathologie?

Vroeger werd psychopathologie vaak 'abnormale psychologie' genoemd. De term abnormaal impliceert echter dat het gedrag afwijkt van de standaard, terwijl dit niet altijd het geval hoeft te zijn. Veel vormen van psychopathologie, zoals depressie, komen veel voor. Daarnaast klinkt abnormaal ook als niet-normaal of zelfs inferieur. Daarom zijn er verschillende manieren om psychopathologie te definiëren en tegelijkertijd zo min mogelijk stigmatiserend te zijn.

Afwijking van de statistische norm

In veel gevallen wordt iets pas als afwijkend beschouwd wanneer het significant afwijkt van de gemiddelde statistische norm. Een goed voorbeeld hiervan is intelligentie. Men spreekt van zwakbegaafdheid of een intellectuele handicap wanneer een persoon substantieel afwijkt van het gemiddelde van 100. Toch is een statistische afwijking van het normale niet per se psychopathologisch. Net zoals er een klein percentage is dat ver onder het gemiddelde intelligentieniveau ligt, waardoor van een handicap gesproken wordt, is er ook een groep die ver boven het gemiddelde uitsteekt, maar waarbij er geen sprake is van een handicap.

Afwijking van de sociale norm

Vaak neigt men ernaar om gedrag als psychopathologisch te definiëren wanneer het ver van het sociaal acceptabele af ligt. Dit is erg lastig omdat cultuur een grote invloed heeft op wat als normaal wordt beschouwd en wat niet. Verder heeft cultuur ook invloed op de vatbaarheid van een persoon voor bepaalde stoornissen. Er blijken veel cultuurgebonden symptomen van psychopathologie te zijn. Zo vindt men bij inwoners van de Caraïbische eilanden de **Ataque de Nervios**, een paniekstoornis, en op Haïti de **Seizisman-stoornis**, psychologische verlamming. Als laatste heeft cultuur ook invloed op het verloop van psychopathologie. Zo lijken schizofrenie patiënten in ontwikkelingslanden beter behandelbaar te zijn dan patiënten in ontwikkelde landen.

Onaangepast gedrag

Het is verleidelijk om psychopathologie te omschrijven als gedrag dat ertoe leidt dat mensen niet in het dagelijks leven kunnen functioneren. In buitengewone vormen kan onaangepast gedrag zelfs schadelijk zijn voor de persoon in kwestie of zijn of haar omgeving. Dit wordt **harmful dysfunction** genoemd. Het probleem hiermee is alleen dat niet elke vorm van onaangepast gedrag direct psychopathologisch gedrag is. Hoewel moord en terrorisme zeker onaangepaste gedragingen zijn en schadelijk zijn voor andere mensen, hebben moordenaars en terroristen niet per definitie een psychopathologische stoornis. Daarnaast leidt niet elke vorm van psychopathologie tot onaangepast gedrag. Sommige vormen lijken zelfs schadelijk gedrag te voorkomen; denk hierbij aan verschillende fobieën.

Persoonlijk lijden

Een van de meest voorkomende voorwaarden om aan een psychologische stoornis te voldoen is dat men er zodanig last van ondervindt dat het in sociaal, academisch en/of professioneel opzicht beperkend is. Dit heeft als voordeel dat het een subjectieve benadering is van personen en hun klachten. Zo kan iemand de voorkeur geven aan alleen zijn en weinig sociale contacten onderhouden en toch heel gelukkig zijn, zonder dat zijn gedrag als psychopathologisch wordt beschouwd. Het levert diegene toch geen stress of lijden op. Ook ervaart niet elk persoon met een psychopathologische aandoening stress of lijden. Een schizofrenie patiënt bijvoorbeeld, leeft in een wereld vol wanen en denkt niet helder na, maar heeft zelf vaak niet het idee dat zijn denkbeelden zijn dagelijks leven beperken.